

Пишува: Ивана Тасев

Која слика прва Ви испливува од сеќавањата, ако Ве замолам да се присетите на Вашето детство?

- Го паметам дворот во кој цело време си играл, многу зеленило, правев индијански вигвам од даски и кебиња. Го паметам стариот „PP“ телевизор на шифоњерот во спалната и некои стари серии, од кои омилена ми беше „Изгубени во вселената“ или филмот „Крстоносци“ (во првиот кадар тројца

крстоносци доаѓаат накај камера и ги забиваат мечовите во земјата пред нас). Паметам како мајка ми го запира „фикото“ пред книжарницата „Култура“ на плоштадот Македонија - во тоа време Маршал Тито - додека уште се возеше на плоштадот (а како тргнало Скопје, и пак ќе се вози на него). Паметам една слика како да е излезена од Аризона или Невада: огромен кратер, некоја портокалова, црвеникава земја. Јас седам на задното седиште во „фикото“, а мајка ми учи да вози, татко ми ја подчува. Се возиме низ тој голем кратер,

кој е една огромна, огромна портокалова дупка, ископана за темелите на некоја од халите во Скопската железарница. Тогаш се прошируваше, се градеа нови хали.

Израснавте кај фонтаната веднаш до Градскиот парк. И денес, Вашата семејна кука Ви е втор дома кога сте во Скопје...

- Убав ми е тој контраст со Њујорк. Секој град нуди по нешто. Понекогаш на шега велам дека се враќам кај баба на село. Јас скоро целиот мој возрасен живот го поминав во Њујорк. Како мал

БЕВ МНОГУ СРАМЕЖЛИВ

За неговиот уметнички багаж знаеме сè. Неговите филмови сме ги гледале безброј пати. Ја сакаме и неговата фототографија, будно ги следиме неговите следни креативни чекори. Па затоа, го враќаме филмот многу наназад и проговоривме за неговото дејство, адолесценцијата... сè до моментот кога сите дознавме кој е Милчо Манчевски. Еве ги низ тојли носталгични зборови и драгоцени слики неговите реминисценции...

често си играл во паркот, додека во него уште не смееше да се гази по трева („Тревата те моли: не гази ме, боли!“), а камоли на неа да се паркира. Еднаш чуварот ми ја зеде сината гумена топка, бидејќи на тревата игравме „кени панталони“. Кога сум бил многу мал сум велел дека кога ќе пораснам ќе бидам чувар на паркот. Баба ми си носеше филцан во џебот под престилката, и кога пиевме вода од чешмата во паркот таа си го вадеше филцанот и со него си пиеше.

Со кого дружевте од Вашето маало во

времето пред пубертетот?

- Додека не тргнав на школо најмногу со возрасните од нашата кука. Покрај нив рано научив да читам, па решавав крстозбори и ребуси. Првиот ден на школо ми беше здодевно додека ја чекавме учителката да влезе во училиницата, ја отворив „Нова Македонија“ и почнав да го решавам крстозборот. Научив да читам на четири години од стрипови и од регистарски таблички. Ги читав стриповите на комшијата Банов. Тој беше прилично постар од мене, и кога почна да пуши, мајка му и татко му – се

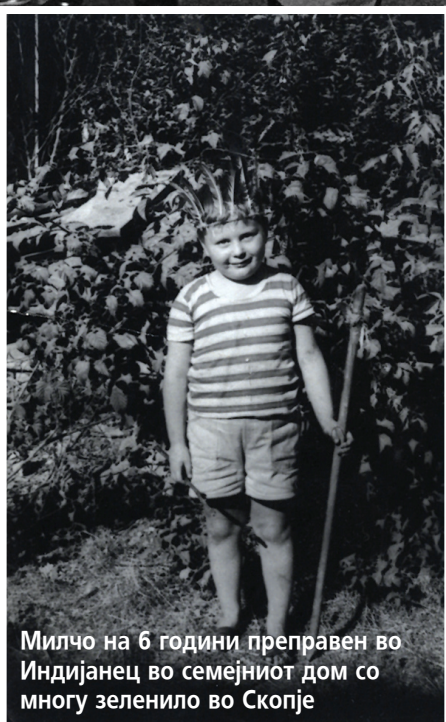
разбира – многу се тревожеа. Тие немаа силно чувство на мирис, па кога тој ќе се вратеше од корзо, ќе го донесе кај тетка ми на контрола, да ѝ „хукне“ на нос, таа да го помириша. Таа обично во тишина строго ќе кимнеше, и тоа значеше дека го намирисала дека пушел, па после дома работеше каишот. Кога тргнав на школо, се дружев со другарите од школо и од маало.

А од уличните социјални игри што Ви лежеше најмногу, дампи, камај, долга магарица, јанино јанино...?

- Долга магарица, камај, кени пантало-

Милчо, добитник на награда за расказ на „Политика“, во друштво со бардовите на перото: Иво Андриќ, Бранко Копиќ и Десанка Максимовиќ

Милчо на 6 години преправен во Индијанец во семејниот дом со многу зеленило во Скопје

ни, сеченица... Џамли повеќе сакав на мор отколку со шлајка, поубаво ми беше да го гледам пленот на отворено, на земја, во триаголник. Од џамли и жмурки прејдов на уличен баскет. Кошевите обично беа закачени на бандери. Едно време моравме да ги вадиме и дома да си ги носиме обрачите, оти ќе се појавеа големите да играат, па ние не доаѓавме на ред. Имам играно и по темница, по жег, по дожд, дури и по снег.

Не знам за Вас, ама мене најслатка ужина додека надвор по цели денови рипав листик до врат ми беше кога баба ми на парче леб ќе ми ставеше шеќер попрскан со вода...

- Ретко јадев додека си играв. Ама затоа ми беше огромно уживање, вистински празник кога ќе одевме на кебапчиња. На Чардак или Четири воденички

или на Кале. На покривот на Домот на градежниците имаше летно кино, ама на левата страна имаше скара и неколку маси. Мислам дека беа поделени, и дека не можеше да внесуваш јадење во киното, ама еден од келнерите беше пациент на мајка ми, па скришно ќе ми донесеше кебапчиња завиткани во хартија. Мајка ми беше докторка и пациентите многу ја сакаа. Таа понекогаш ги посетуваше дома после работа, само да види дали се во ред. Секоја Нова година ни доаѓаа честитки од бројни пациенти, дури со години откако таа умре.

Во кое училиште го завршивте основното образование?

- Во „Коле Неделковски“. Учителка ми беше Даница Мрмевска. Многу години подоцна, нејзината внука свиреше пијано во една сцена од „Сенки“.

Ако денес велосипедот Ви е сраснат за срцето, да Ве прашувам ли каков однос имавте кон него во тоа време?

- Сите возевме точаци. Моите другари возеа „пони“, а јас имав стар, голем точак, многу побрз од нивните. Сега во Њујорк си имам стар син „пони“, производство на „Роџ“ од Љубљана. Одличен е за урбано возење. Го имам многу одамна, а во последните 5-6 години во мода се такви компактни „фолдинг бајкс“ што се склопуваат, затоа што се многу практични за возење низ Њујорк.

Имаме ли другари откога паметите за себе, кои и денес Ви се најблиски и најдраги?

- Да, секако. Повеќето другари и во Скопје и во Њујорк ги знам по милион години. Понекогаш е тешко да останам во контакт со луѓе кога толку многу патувам, ама благодар е што ги имам тие блиски луѓе. Мислам дека тие ми помагаат да си ја задржам рамнотежата.

Одевте често на кино?

- Да, кино Карпош, Дом на градежниците, шпагети-вестерни со Џулијано Џе-

ма, „Ринго и неговиот златен пиштол“, Џејмс Бонд, Дизни, секси вампирски филмови... Во Скопје имаше 16 кина, а имаше проекции и во Пионерски дом, во самите училишта. Денес во Скопје има две кина. Мислам дека во цела Македонија денес нема 16 кина. Не ги уништи само пиратеријата туку и лошото стопанисување. Киното мора да се работи, мора да се менаџира, излегувањето во кино да биде настан. Гледањето дивиди или стриминг-филм денес не е замена за одење во кино, како што пиење пиво дома не е замена за пиво со друштво во град.

Кои филмови во тоа време го будеа поривот во Вас да станете она што сте денес?

- Одевме во кино, ама гледавме и многу телевизија. Имаше само еден-два канала, ама често пуштаа одлични сериозни филмови. На телевизија го гледавме „20-ти век“ на Бертолучи, Вернер Херцог, Орсон Велс... Еднаш татко ми рече: „Погледни го ова, размисли малку“. Го загледав филмот, црно-бел, крупен план на секира како поминува низ една шума, лисја, отсјај на сонцето... Јапонци во костими, во една шума, средновековна приказна... Ништо не ми беше јасно, ама ме привлече, убаво течеше. Ми остана во сеќавање, и по неколку години кога пак го гледав, сфатив зошто ми се допаднал. Беше тоа „Рашомон“ на Куросава, ремек-дело. Има и други филмови кои ме радуваа: „Станар“ на Полански, „Граѓанинот Кејн“, вестерни, шпагети-вестерни...

Потоа доаѓа гимназијата... И изборот падна на...?

- „Орце Николов“. Беше многу строга гимназија. Се газевме од учење. Мислам дека никогаш во животот толку многу не сум работел, можеби само кога подготвувам филм и додека сме во продукција, додека снимаме. Беше претерано, имавме премногу часови,

премногу притисок, амбиција, ама тоа не подготви за сериозен, возрасен, професионален живот. Што би рекле - стекнавме цврсти работни навики.

Се секавате на Вашата прва симпатија?

- Секако. Во основно. За жал, почина подоцна, кога бевме бруцоши.

Како се додворувавте во тоа време?

Што беше модерно, штосно да се направи пред една девојка?

- Хахаха... Прашувате погрешен човек. Јас бев многу срамежлив, смотан. Ама цело друштво бевме такви. Имав еден другар што го започнуваше додворувањето со зборовите: „Извини, знам дека немаш време да зборуваш со мене...”

Во старт со негација... хахаха... А со пубертетот и првите симпатии доаѓа и времето на ноќниот живот. Ако денес „Лаика” Ви е маалско кафуле, каде излегувавте тогаш?

- Се собиравме пред „Ванила”, стоевме во купчиња. Прилично патетично. Пред „Камел” секогаш имаше огромна турканица. Јас живеам сам, па секогаш кај мене се собираше друштво. Ненајавено, се разбира. Моите другари не смееа дома да пушат. Јас не пушев, па тие безбедно ги криеја кај мене цигарите. Ги криеја еден од друг, ама Златко секогаш ги наоѓаше цигарите на другите другари. Го викавме Кригер, по гестаповецот од „Отпишаните”.

И во Њујорк и секогаш кога сте дома не пропуштате да изиграте добар баскет. Сте тренирале кошарка некогаш?

- Тренирав едно кратко време во подмладокот на „Работнички”, ама многу бев смотан. Сега подобро играм, зашто сè е во главата, и во меѓувреме научив, ама сега не ме примаат во подмладокот. Играм секогаш кога ќе соберам друштво, а во Њујорк порано играв со моите студенти, сега обично со луѓе од маало.

Иако сте дипломец по историја на уметноста со археологија, сепак никогаш не се занимававте со оваа професија, а Вашето знаење и наклонетост кон уметноста е толку очигледна во Вашите филмски слики. Зошто?

- Многу ме интересира визуелната уметност. Работев и сè уште работам пост-концептуална уметност, појавна уметност, перформанс, фотографија. Не ја работев професионално оти се нема време за сè, ама сега почнувам поинтензивно да се занимавам со неа. Последната моја изложба, „Пет капки сон” гостуваше во неколку национални галерии и музеи во регионот, а сега ќе биде изложена на Биеналето на фотографија во Амстердам, па потоа во галерија во Челзи, Њујорк, во Финска...

Како Ви се случи филмот?

- Израсна од пишувањето. Најмногу сакам да пишувам. Најмногу го почитувам зборот, ја сакам прецизноста и убавината на вистинскиот збор. Во Њујорк работев и како судски преведувач, и уживав во тоа. Наративниот (за разлика од експерименталниот) филм е екстензија на книжевноста. Структурата на играниот филм е многу блиска до структурата на романот од 19 век. Лимонадите произлегуваат од стриповите, ама имаат слична драмска структура. Јас читав нонстоп – и додека јадев, и на голем одмор, секогаш. И пишував, освоив награди за расказ, за поезија. Престројувањето од човек што го интересира пишување во човек кој професионално ќе работи како режисер се случи по совет од мојата професорка по логика во гимназија, Олга Пешевска, и тргнав да се запишам на Филмската академија во Лоџ. Од таму ми рекоа дека морам да чекам. Примаа апликанти со државни стипендии, а јас не можев да добијам стипендија од Македонија, иако бев првенец на генерација, имав еден куп дипломи и награди од натпревари, веќе со години пишував и објавував текстови за филм. Немав врски. Додека чекав на бирократијата, почнав да аплицирам на филмски академии во Америка. Ме примија на две, една од нив ми даде стипендија. Така станав студент по филмска режија. Академијата во Илиноис беше концентрирана на пракса, па уште како студент снимив петнаесетина кратки филмови. Дел од професорите и повеќето студенти беа загреани

Заедно со своите колеги, меѓу кои Анг Ли, Микеланџело Антониони и Никита Михалков

Мултиплицирајте го
вашиот простор!

Промоција
Саем за мебел - 2012

Мултифункционални
кревети!

AKRO Lino

100% искористување на просторот

AKRON

ВГРАДЕНИ ПЛАКАРИ

ИЗЛОЖБЕН САЛОН - СКОПЈЕ

бул. „Партизански одреди” бр. 26 а
тел. 02 / 321 41 41

www.akron.com.mk

Манчевски на
врачувањето на
„Златниот лав“ на
Филмскиот фести-
вал во Венеција
во 1994 година

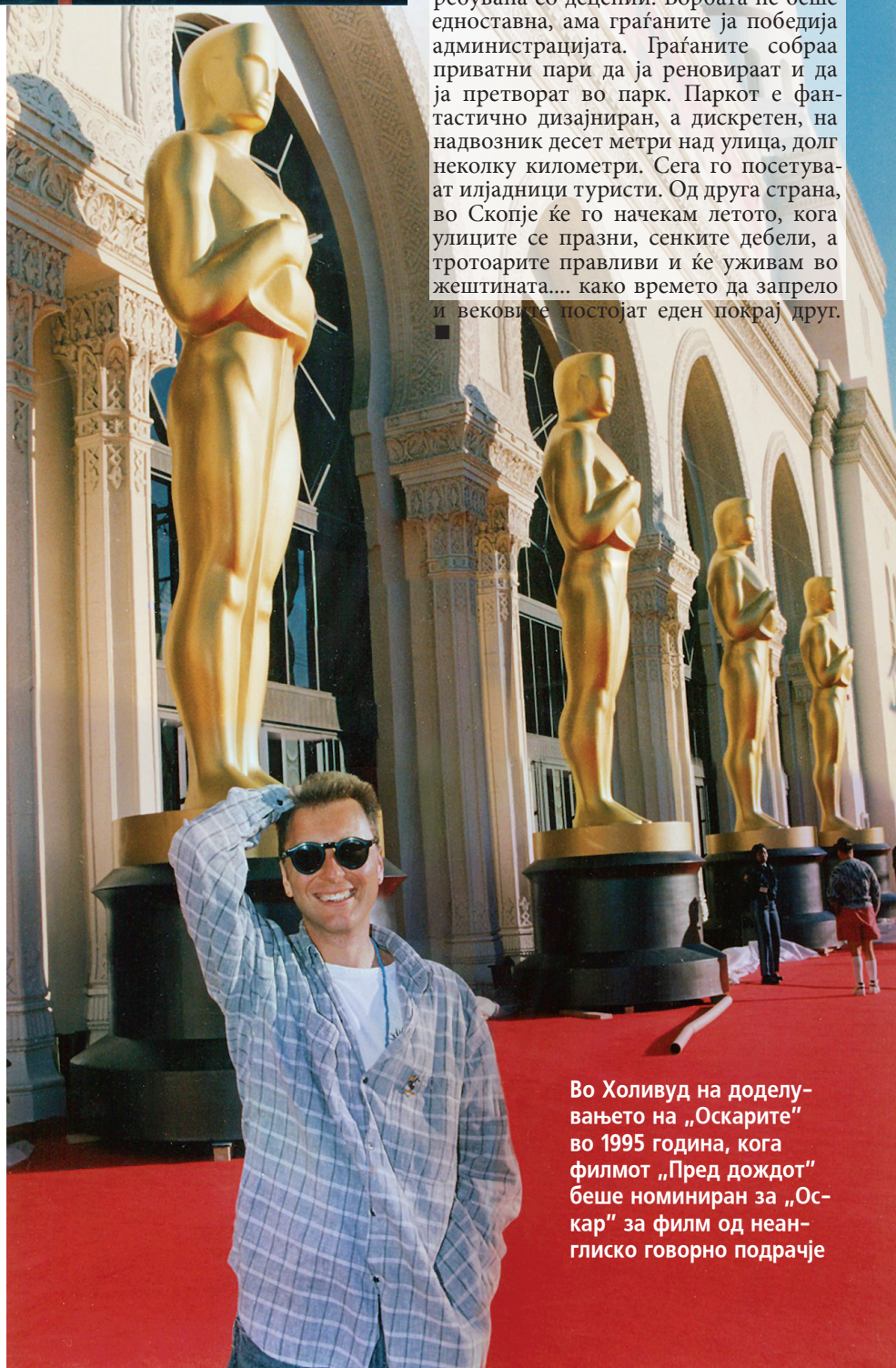
за експериментални филмови, па ми се отвори и тој видик. Десетина години по дипломирањето, на едно доделување на „Оскарите“ се сретнав со еден од колегите од академијата. И тој беше номиниран за неговиот филм, за најдобра монтажа.

Што се случи по дипломирањето?

- Се вратив во Скопје и отидов во Пула на филмскиот фестивал. Ги видов филмовите и си реков: „Па, ова можам и јас да го напишам“. Напишав сценарио кое доби широка поддршка, веднаш влезе во процес на развој и претпродукција. „Арт филм“ од Белград се приклучи како копродуцент, сценариото доби одлични рецензии од Горан Стефановски, Горан Марковиќ, Душан Макавевејев... Сè беше подготвено за снимање, актери, локации, книга на снимање... Ама немаше одговор од државата дали ќе го финансира филмот. Тогаш целата екипа, актерите, директорот на фотографија, продуцентот, сите отидовме во ЦК да понудиме филмот да го работиме без хонорари, со учество. Нè примија и пак не ни одговорија. Три години чекавме, ама државата ниту го одобри ниту го одби, иако во тие три години не се снимил ниту еден филм. Сè уште чекам на одговор. Кога видов дека нема да ни одговорат, се спакував и се преселив во Њујорк, како невработен режисер. Работев секакви работи, од истоварање камиони до сценографија и монтажа, преведување, разнесување балони... Потоа дознав дека постарите колеги режисери, и особено еден актер-продуцент силно лобирале кај властите во Македонија филмот да не се снимат, да не им се појавува конкуренција од нов режисер. Истите тие луѓе 10 години подоцна се обидоа да го запрат и снимањето на „Пред дождот“, и за малку ќе успеја. За среќа, „Бритиш скрин“ застана зад филмот, па успеавме да го истераме до крај. Беше чудо што воопшто го завршивме во тие услови.

Што е она што денес го имате во Скопје, а не можете да го добиете во Њујорк и обратно?

- Супер е комбинацијата. Њујорк нуди огромна општествена ширина – од брокери до скитници, од концептуални уметници до поп-свезди, од џандари до мафијаша... можеш да бидеш кој сакаш. Имаш опција да станеш наутро, да си кажеш: „Денес би сакал да гледам Рембранти“, да се качиш на метро до Метрополитен музејот и за евтина влезница да поминеш цел ден во соба полна со слики од Рембрант. Минатата недела бев на четири врвни концерти во четири дена: андерграунд-хипхоп, опера од Доницети, експериментален гитарски рок и Џон Кејд и современа класична музика. Сето тоа на еден мал остров, каде што концептот на заедничко добро е многу жив. Како илустрација: пред неколку години њујорчани се спротивставија на рушење на старата пруга на еден долг надвозник која стои неупотребувана со децении. Борбата не беше едноставна, ама граѓаните ја победија администрацијата. Граѓаните собраа приватни пари да ја реновираат и да ја претворат во парк. Паркот е фантастично дизајниран, а дискретен, на надвозник десет метри над улица, долг неколку километри. Сега го посетуваат илјадници туристи. Од друга страна, во Скопје ќе го начекам летото, кога улиците се празни, сенките дебели, а тротоарите правливи и ќе уживам во жештината... како времето да запрело и векови да постојат еден покрај друг.

Во Холивуд на доделувањето на „Оскарите“ во 1995 година, кога филмот „Пред дождот“ беше номиниран за „Оскар“ за филм од неанглиско говорно подрачје